

Kasabı, bakkalı, eczacısı, muhtarı, öğretmen üyesi, bankacısı, ev kadını, herkes... Bu bir sivil başkaldırıdır. Asla ayaklanma değildir. Çünkü başkaldırı "baş"la, ayaklanma ise "ayak"la ilgilidir. 3. Köprü sadece Arnavutköy'ün sorunu olarak algılanıyor. Halbuki karşıdaki Kandilli de aynı sorunla karşı karşıya. Köprü'nün estetik çirkinliği bir tarafa, birçok yerleşim alanını da mahvedecek.

FOTOĞRAF: YELDA BALER

Sivil bir başkaldırı örneği: ARNAVUTKÖY SEMT GİRİŞİMİ

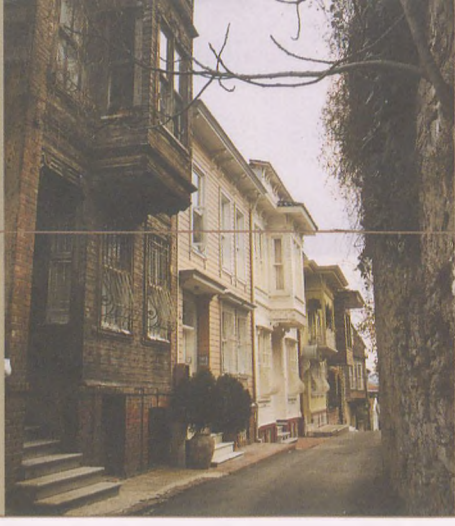
ÖNDER KIZILKAYA

Geçen sayımızda Kriton Curi Çevre Ödüllerini alan kurumları kısaca tanıtmıştık. Bu sayımızda da 3. Boğaz Köprüsü'nün yapımına karşı yürüttükleri mücadeleyle bu ödülü almaya hak kazanan Arnavutköy Semt Girişimi adına Özden Danışman'la bir söyleşi gerçekleştirdik. Geçirdiği ameliyat sonrası evinde istirahat ederken konuştuğumuz Özden Hanım, 1977 yılında girdiği Boğaziçi Elektrik Bölümü'nden 1982 yılında mezun olmuş ve Kriton Hoca'dan da statik dersleri almış.

Girişimin başlangıcından sözedebilir misiniz?

Bana değil, bunu başka insanlara da sorsanız hep farklı bir milat duyacaksınız. Bu işin başarısı da zaten orda: herkes bu girişimi kendisinin başlattığını sanıyor. O zamanki Bayındırlık Bakanı Yaşar Topçu'nun 3 Aralık 98'de verdiği

kendisi açısından çok talihsiz ve son derece üstten bir de-meci vardı: "Bu köprü mutlaka olacak. O kadar" diye... Devlet, 1500 yıllık tarihi olan ve dokusu bozulmamış bu mahalleyi adeta "yok edeceğim" diyordu. Bunun üzerine benim de üyesi olduğum Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Beşiktaş Şubesi'nce bu konuya ilişkin bir toplantı düzenlendi. Ulaşım sorunu, 3. Köprü vs. üzerine 31 sivil toplum örgütü biraraya geldi. Bu konuya ilişkin "32. Sivil toplum örgütü mutlaka Arnavutköy'den çıkmalı" dedik ve çok iyi bir halk önderi olduğunu bu mücadeleyle birlikte gördüğümüz ve şimdi ne yazık ki rahmetli olan muhtarımız Yılmaz Bey'in de büyük çabalarıyla bu girişim başladı. Muhtarlığın ne kadar önemli bir müessese olduğunu bu esnada öğrendik. Muhtarımız Ömer Yılmaz Güven, direni-

şin başlamasından 1 yıl sonra vefat etti. Kanser hastasıydı; biliyordu da... "O kadar güzel bir son yıl geçirdim ki: Öleceğim ama, bu ortak mücadelenin benden sonra da devam edecek olması, bütün hayatıma anlam kattı" demişti. **Bu girişimin özgün yanlarından biri de ne bir başkanının, ne bir sözcüsünün, ne de seçilmiş organlarının olmaması galiba.**

Bu girişimde hiçbir hiyerarşi yok. İmece usulü çalışıyoruz. Hiçbir partiye, kuruma, kuruluşa bağlı olmadan madde hiçbir beklentimiz olmadan hayatlarımızı korumak için bu mücadeleye giriştik. İlk başlarda inanın 24 saat çalıştığımız oluyordu. Çok koşturuyorduk. Karşı köşede oturan kasap Haşim Amca uzundur uğrayıp et almadığımızı fark etmiş olmalı ki bir akşam saat 9'da elinde koca bir tencereyle çıkıp geldi. "Siz aç kaldınız" dedi ve elindeki tas kebabı dolu tencereyi bize uzattı. İşte burası mahalle, eski mahalle, böyle şeyler çok normal. Ama ben yine de şaşırdım.

Tüm mahalleli bu girişime destek verdi değil mi?

Şebinkarahisarlılar Kiraathanesi buluşma yerimiz olmuştu. Sadece "istemeyiz" demenin yetmeyeceğini ve bu konuyu kavramamız gerektiğini düşünerek ulaşım konusunda her Pazar günü bir uzman davet etmeye başladık. Mimarlar Odası İstanbul Şube Başkanı Oktay Ekinci: "burada bir tarih yazılıyor" demişti. Halk katılımı çok yüksek boyutlardaydı. Kasabı, bakkalı, eczacısı, muhtarı, öğretim üyesi, bankacısı, ev kadını, herkes... Bu bir sivil başkaldırıdır. Asla ayaklanma değildir. Çünkü başkaldırı "baş"la, ayaklanma ise "ayak"la ilgilidir.

1.ve 2. Boğaz Köprülerine de itirazlar yükselmişti. İtiraz edenlerin sonra bu köprüleri kullanıyor olmaları, "boşuna itiraz ediyorsunuz" diye de bir görüşün oluşmasına neden oldu. Buna ne diyorsunuz?

Ulaşımında bir yol açarsanız o yol kullanılır. Her yol kendi trafiğini kendi yaratır. 1. Köprü yapıldıktan sonra Boğaz'ı geçen özel otomobillerde araç başına 1.2 kişi düşüyordu. Yani nüfus geçmiyor. Ulaşımında amaç, insan taşımaktır. Biz araç taşıyoruz. Bir geminin maliyeti 4-8 milyon dolar arasındayken bir boğaz köprüsünün maliyeti 800 milyon dolar civarındadır. Viyadüklü 1 km.'lik bir karayolunun yapımı 12 milyon dolar civarındayken 1 km. demiryolunun yapımı 2 milyon dolar civarındadır.

Arnavutköy'ü korumak adına yola çıkıp bir ulaşım uzmanı oldunuz herhalde.

Sadece ben mi? Tüm Arnavutköylüler ulaşım uzmanı oldu. Bir arkadaşım "eskiden annem babam, konuşmadan yemek yerlerdi. Şimdi ulaşım ihalelerini tartışıyorlar yemek yerken" diyor.

Büyük konaklardan farklıdır mimarisi Arnavutköy evlerinin. Çok neşelidir, renklidir. Eli böğründedir. İnsanları gibi: Yanyanadır.

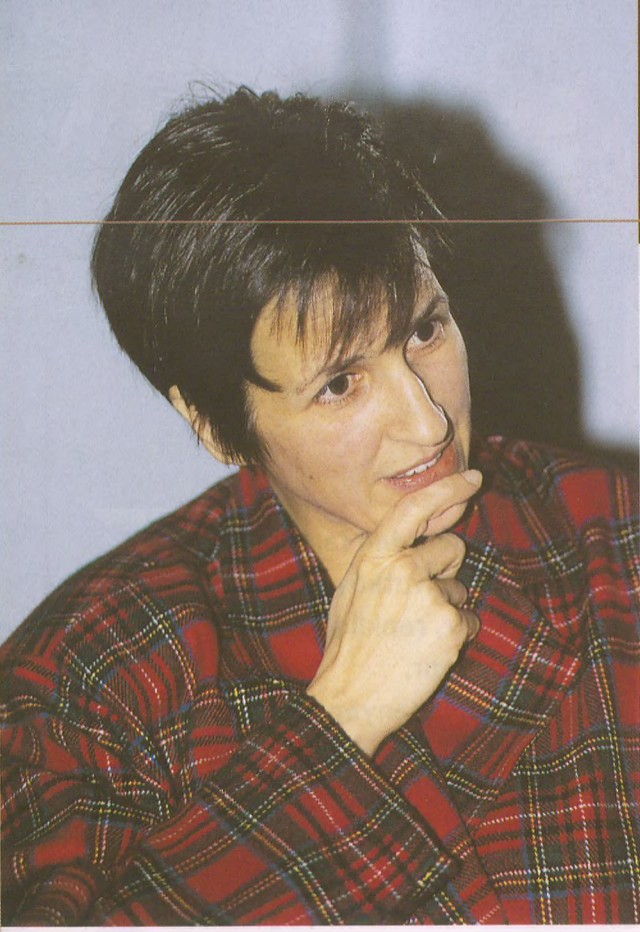

Bu girişim karşısında yerel yönetimin yaklaşım-ları nasıldı?

18 Nisan seçimlerinden önce gerek Büyükşehir gerekse Beşiktaş belediye başkan adaylarının tek birleştikleri slogan "3. Köprüyü istemiyoruz" sloganıydı. Ve hepsi Arnavutköy'ü ziyaret etti. Nüfusu 5 bin olan bu mahalleyi kimse ziyaret etmezdi.

3. Köprü yapımından vazgeçildi diyebilir miyiz?

Hayır. Sadece durduruldu. Bir boşluk bulunursa yeneden gündeme gelebilir. Bir de 3. Köprü sadece Arnavutköy'ün sorunu olarak algılanıyor. Halbuki karşısındaki Kandilli de aynı sorunla karşı karşıya. Köprü'nün estetik çirkinliği bir tarafa, birçok yerleşim alanını da mahvedecek.

Tüp geçit projesine başlanırsa köprü gündemden kalkar mı?

3. Köprü'nün böyle birdenbire gündeme gelmesi, tüp geçiti engellemek içindi. Şu anki Ulaştırma Bakanının tüp geçit konusunda çok olumlu demeçleri var.

Tüp geçit olduktan sonra rahatlar mısınız?

Hayır. 5. Köprü projesi hala rafta duruyor. Tüp geçitin yapımı en iyimser tahminle 6 yılı bulacak. Köprüden vazgeçilse de bu semt girişimi devam edecek. Köprü yaptırılmak için yola çıktık ama bir arada olmanın ne kadar güzel bir şey olduğunu öğrendik. Örneğin İtfaiye Daire Başkanlığı ilk defa Arnavutköy gibi küçük bir mahalleye özel bir itfaiye sistemi kuruyor. Sırada otopark sorunumuz var. **Bu girişim toplumun her kesiminden büyük destek görüyor galiba.**

Okyanusta bir damlayız ama tüm toplumsal kesimlerin sempatisini kazanmış durumdayız. Para, unvan gibi hiçbir beklentimiz de yok. Bu girişimi kullanıp, buradan çıkıp hiçbir şeye aday olmadık. Bunu paraya dönüştürmek ya da halkla ilişkiler şirketi gibi şeyler kurmak hiç aklımıza gel-

medi. Yeni yapılan muhtarlık seçimlerimize 5 bin kişilik mahalleden 17 aday katıldı. Sedef Hanım kazandı ama diğer 16 aday bir kenara çekilmedi. Hep birlikte çalışıyoruz yine. Bu demokratik ortamdan gurur duyuyorum.

Şimdi de oturmakta olduğunuz bu güzel Arnavutköy evini nasıl aldığınıza gelelim.

Mezun olduktan sonra böyle bir eve sahip olmak için bir araştırma yaptım. Çok pahalıydı. Kocamla karar verip Arabistan'a gittik. Bu evin parasını 8 yılda toparlayabildik. **Bu evi bu çok isteyişinizdeki nedenler nelerdi?**

Bursa'da böyle bir evde doğup büyümüştüm. Eskiye yaşıtmaktan öte, eski mimar ya da ustaların her bir ayrıntıda ortaya çıkardıkları beceri ve estetik beni büyülüyordu. Ayrıca bu evlerin insanla orantısı da beni çok heyecanlandırıyor. Eşim de mimari restorasyon uzmanı. Şu an Boğaziçi'nde; Tarih Bölümü'nde hoca: Günhan Danışman. Böyle bir eve sahip olabilmek amacıyla Boğaz'ın bütün köylerini gezdim ama Arnavutköy bana daha sıcak geldi. Belki de üniversiteye yakın olduğu için. 10 yıl oldu bu eve sahip olalı. 102 yıllık ev. Mahallenin genç evlerinden biri. Ben bu evde geçiciyim. Benim değil, tarihin evi bu.

Büyük konaklardan farklıdır mimarisi Arnavutköy evlerinin. Çok neşelidir, renklidir. Eli böğründedir. İnsanları gibi: Yanyanadır.

Biraz da okul yıllarını konuşsak..

Elektrik Bölümü'nü isteyerek seçmedim. Kazanmış oldum. Okulda tüm kapılar açıktı. Hocalarla eşit ilişkiler kurardık. Yoklama alan bir hoca hatırlamıyorum. Öyle güzel sorular sorulurdu ki "yapamadım ama bundan da güzel sınav olmazdı" dediğimi çok hatırlıyorum. Okulu bitireceğime, ama mühendislik yapmayacağıma sanırım okul yıllarında karar verdim ve bu yüzden de çok keyifli bir öğrencilik geçirdim. Klasik Türk Müziği Korosu'nda çalıştım. Hocalarımla hiç yabancılaşmadım. Onlarla maç yapmak, yemek yemek büyük keyiflerdi. Okuldan herşeyden önce yere sağlam basmayı öğrendim. İnandığım gibi yaşamak doğrultusunda okul, beni hiç engellemedi. Şu anda da inandığım gibi yaşıyorum. Arabam yok, ehliyetim yok. Cep telefonum da yok. Olmayacak da. Benim bütün işlerim bu mahallede. Bana herkes istediği zaman ulaşabiliyor. 🎓

